

Milieueffectrapportage

135

De aanleg van een zonnepark van 35 hectare kwalificeert in combinatie met landschappelijke maatregelen als een landinrichtingsproject

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

13 augustus 2025, 202305734/1/R4,
ECLI:NL:RVS:2025:3841

(mr. Besselink, mr. Van den Biggelaar,
mr. Blomberg)

Noot R. Sillevius Smitt, deze noot heeft
betrekking op «JM» 2025/135 en «JM»
2025/136

Landinrichtingsproject. Mer-plicht. Mer-beoordeling. Zonnepark.

[Besluit mer art. 2; Bijlage bij het Besluit mer, categorie D 9; Bijlage V bij het Omgevingsbesluit, categorie J12]

Op 4 juli 2023 heeft de gemeenteraad van Buren het bestemmingsplan ‘Lienden, Zonnepark Panderweg’ (hierna: het bestemmingsplan) vastgesteld. Op 18 juli 2023 heeft het college van burgemeester en wethouders van Buren een omgevingsvergunning verleend voor het bouwen van een zonnepark. Met het bestemmingsplan en de daarmee gecoördineerd voorbereide omgevingsvergunning wordt de realisatie van een zonnepark mogelijk gemaakt. Het perceel is nu, op een windmolen na, onbebouwd. Op basis van het voorgaande bestemmingsplan had het perceel een agrarische bestemming.

Er is sprake van een landinrichtingsproject in de zin van categorie D 9 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage (oud) als de ontwikkeling in het buitengebied een voldoende substantieel karakter heeft. In zijn algemeenheid is geen uitspraak te doen over de vraag wanneer hiervan sprake is, omdat dit afhangt van de feiten en omstandigheden van het geval.

De Afdeling oordeelt dat dit project kwalificeert als een landinrichtingsproject. Het zonnepark

heeft een totale oppervlakte van 35 hectare. Daarvan is 23,5 hectare bestemd voor de zonnepanelen. Binnen het plangebied worden sloten gedempt en worden andere sloten verbreed. Verder worden grondwallen aangelegd om het zicht op de zonnepanelen te ontnemen. Gelet op de oppervlakte van het project in combinatie met de landschappelijke maatregelen die genomen worden, heeft het project een substantieel karakter. Er is ten onrechte geen mer-beoordelingsbesluit genomen.

Uitspraak in het geding tussen:

1. [appellant sub 1], beweerdelijk handelend namens de Stichting Dijk van een Delta (hierna: de stichting), gevestigd in Culemborg,
 2. [appellant sub 2A] en [appellant sub 2B] (hierna samen en in enkelvoud: [appellant sub 2]), wonend in Lienden, gemeente Buren,
 3. [appellant sub 3A] en [appellant sub 3B] (hierna samen en in enkelvoud: [appellant sub 3]), wonend in Lienden,
- appellanten,
en

1. het college van burgemeester en wethouders van Buren,
2. de raad van de gemeente Buren, verweerders.

Procesverloop

Bij besluit van 4 juli 2023 heeft de raad het bestemmingsplan “Lienden, Zonnepark Panderweg” (hierna: het bestemmingsplan) vastgesteld. Bij besluit van 18 juli 2023 heeft het college een omgevingsvergunning verleend voor het bouwen van een zonnepark. Deze besluiten zijn gecoördineerd voorbereid en bekendgemaakt met toepassing van artikel 3.30 van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro).

Tegen deze besluiten hebben [appellant sub 1], beweerdelijk handelend namens de stichting, [appellant sub 2] en [appellant sub 3] beroep ingesteld.

Bij besluit van 18 april 2024 heeft het college een gewijzigde omgevingsvergunning verleend voor het bouwen van een zonnepark.

Het college heeft een verweerschrift ingediend.

Solar Park Lienden Panderweg B.V. heeft een schriftelijke reactie ingediend.

De Afdeling heeft de zaak op een zitting behandeld op 2 juni 2025, waar [appellant sub 1], [appellant sub 2], [appellant sub 3], bijgestaan door

mr. E.T. de Jong, advocaat in Arnhem, en het college en de raad, beiden vertegenwoordigd door ir. P.W. Zwaan, zijn verschenen. Voorts is op de zitting Solar Park Lienden Panderweg B.V., vertegenwoordigd door mr. E.M.N. Noordover, advocaat in Amsterdam, vergezeld door mr. drs. J. Hamersma en [persoon], gehoord.

Overwegingen
[...; red.]

Inleiding

2. Met het bestemmingsplan en de daarmee gecoördineerd voorbereide omgevingsvergunning wordt de realisatie van een zonnepark mogelijk gemaakt aan de Panderweg in Lienden. Het perceel is nu, op een windmolen na, onbebouwd. Op basis van het voorgaande bestemmingsplan “Buitengebied, derde herziening” had het grootste gedeelte van het perceel de bestemming “Agrarisch met waarden - Komgebied”. Een klein gedeelte van het perceel had op grond van het voorgaande bestemmingsplan “Buitengebied Buren 2008” de bestemming “Agrarisch - Komgebied”.

3. [appellant sub 2] en [appellant sub 3] zijn omwonenden van het plangebied en vrezen dat het plan aantasting van hun woon- en leefklimaat oplevert. [appellant sub 2] heeft daarnaast agrarische percelen in eigendom op korte afstand van het plangebied en vreest voor een belemmering in de uitoefening van het agrarische bedrijf dat daarop wordt uitgevoerd.

[...; red.]

Toetsingskader bestemmingsplan

7. Bij de vaststelling van een bestemmingsplan moet de raad bestemmingen aanwijzen en regels geven die de raad uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening nodig acht. De raad heeft daarbij beleidsruimte en moet de betrokken belangen afwegen. De Afdeling oordeelt niet zelf of het plan in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. De Afdeling beoordeelt aan de hand van de beroepsgronden of het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan in overeenstemming is met het recht. Daarbij kan aan de orde komen of de nadelige gevolgen van het plan onevenredig zijn in verhouding tot de met het plan te dienen doelen.

[...; red.]

M.e.r.-beoordelingsbesluit

9. [appellant sub 2] betoogt dat ten onrechte geen m.e.r.-beoordelingsbesluit is genomen. Volgens hem is het zonnepark een landinrichtingsproject en valt dit daarom onder categorie 9 van onderdeel D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage (hierna: het Besluit m.e.r.).

9.1. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 14 augustus 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2770, onder 3.2) hangt het antwoord op de vraag of sprake is van een landinrichtingsproject als bedoeld in het Besluit m.e.r.) hangt het antwoord op de vraag of sprake is van een landinrichtingsproject als bedoeld in ervan af of de ontwikkeling in het buitengebied een voldoende substantieel karakter heeft. Daarbij heeft de Afdeling erop gewezen dat in zijn algemeenheid geen uitspraak is te doen over de vraag wanneer sprake is van een ontwikkeling met een voldoende substantieel karakter. Dit hangt af van de feiten en omstandigheden van het geval.

Het zonnepark dat in deze procedure mogelijk wordt gemaakt heeft een totale oppervlakte van 35 ha. Daarvan is 23,5 ha bestemd voor de zonnepanelen. Binnen het plangebied worden sloten gedempt en worden andere sloten verbreed. Verder worden grondwallen aangelegd om het zicht op de zonnepanelen te ontnemen. Gelet op de oppervlakte van het project in combinatie met de landschappelijke maatregelen die genomen worden, heeft het project een substantieel karakter. De Afdeling oordeelt daarom dat sprake is van een landinrichtingsproject als bedoeld in het Besluit m.e.r. Er is ten onrechte geen m.e.r.-beoordelingsbesluit genomen.

Het betoog slaagt.

9.2. De Afdeling zal in de conclusie bezien tot welke gevolgen dit moet leiden.

[...; red.]

Tijdelijkheid

15. [appellant sub 2] betoogt dat de tijdelijkheid van het zonnepark niet, of onvoldoende, is geborgd in het bestemmingsplan.

15.1. De Afdeling overweegt dat in artikel 3.1 van de planregels duidelijk is beschreven dat een zonnepark is toegestaan voor een periode van maximaal 30 jaar.

Het betoog slaagt niet.

Tussenconclusie bestemmingsplan

16. Het beroep van [appellant sub 3], voor zover gericht tegen het bestemmingsplan, is ongegrond. Het beroep van [appellant sub 2], voor zover gericht tegen het bestemmingsplan is gelet op het oordeel van de Afdeling onder 9.1 gegrond. [...; red.]

Conclusie

19. Het beroep van [appellant sub 1], beweerdelijk handelend namens de stichting, is niet-ontvankelijk. Het beroep van [appellant sub 3] is ongegrond. Gelet op het oordeel van de Afdeling onder 9.1 is het beroep van [appellant sub 2], voor zover gericht tegen het bestemmingsplan gegrond. Voor het overige is het beroep van [appellant sub 2] ongegrond.

20. De Afdeling zal hierna onderzoeken of er aanleiding is de rechtsgevolgen van het besluit van 4 juli 2023 in stand te laten.

21. Het college heeft op 20 juni 2024 alsnog een m.e.r.-beoordelingsbesluit genomen en zich op het standpunt gesteld dat een milieueffectrapportage niet is vereist. [appellant sub 2] heeft geen redenen aangevoerd waarom dat standpunt onjuist is. De Afdeling ziet daarom aanleiding om de rechtsgevolgen van het besluit van 4 juli 2023 in stand te laten.

22. Het college en de raad hoeven geen proceskosten te vergoeden.

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

I. verklaart het beroep van [appellant sub 1], beweerdelijk handelend namens de Stichting Dijk van een Delta, niet-ontvankelijk;

II. verklaart het beroep van [appellant sub 3A] en [appellant sub 3B] ongegrond;

III. verklaart het beroep van [appellant sub 2A] en [appellant sub 2B], voor zover gericht tegen het besluit van 4 juli 2023, gegrond;

IV. verklaart het beroep van [appellant sub 2A] en [appellant sub 2B] voor het overige ongegrond;

V. vernietigt het besluit van de raad van de gemeente Buren van 4 juli 2023 tot vaststelling van het bestemmingsplan “Lienden, Zonnepark Pandderweg”;

VI. bepaalt dat de rechtsgevolgen van dat besluit geheel in stand blijven;

[...; red.]

NOOT

Deze noot heeft betrekking op «JM» 2025/135 en «JM» 2025/136

De veelgehoorde (maar ook al voor deze uitspraak onjuiste) kreet ‘een zonnepark is nooit mer-(beoordelings)plichtig omdat het project niet is genoemd in de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage of bijlage V Omgevingsbesluit’ is definitief achterhaald (zie bijvoorbeeld recent nog Rb. Den Haag 9 juli 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:12196). De Afdeling oordeelt in twee recente uitspraken dat de zonneparken in de betreffende procedures een landinrichtingsproject zijn in de zin van categorie D 9 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage (oud). De ene uitspraak is hierboven opgenomen en de andere is weergegeven en samengevat in deze aflevering bij ABRvS 24 september 2025, ECLI:NL:RVS:2025:4559, «JM» 2025/136. Omdat de categorie landinrichtingsproject is opgenomen onder nummer J12 in bijlage V bij het Omgevingsbesluit zijn de uitspraken ook van belang onder de Omgevingswet.

Toetsingskader landinrichtingsproject toegepast op zonneparken

De Afdeling herhaalt in beide uitspraken eerst, onder verwijzing naar haar uitspraak van 14 augustus 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:2770, r.o. 3.2, AB 2019/523, BR 2019/86, «JM» 2019/127, MenR 2019/127) het algemene kader om te bepalen of sprake is van een landinrichtingsproject. Het gaat erom of de ontwikkeling in het buitengebied een voldoende substantieel karakter heeft. Dit hangt af van de feiten en omstandigheden van het geval. Deze criteria konden ook al voor de hier geannoteerde uitspraken leiden tot de conclusie dat de realisatie van een zonnepark kwalificeerde als een landinrichtingsproject, maar dit zijn de eerste uitspraken waarin dat ook daadwerkelijk de uitkomst is.

Om tot deze uitkomsten te komen hecht de Afdeling in het bijzonder belang aan twee elementen: (1) de omvang van 37 hectare in de 24 september-uitspraak en 35 hectare in de hier weergegeven 13 augustus-uitspraak, waarvan 23,5 voor de zonnepanelen en (2) de landschappelijke maatregelen. Die maatregelen bestaan in de 24 september-uitspraak uit het plaatsen van een hekwerk

rond het park, het aanleggen van een weg binnen het park en het verwijderen en elders compenseren van een centraal gelegen bosareaal. In de 13 augustus-uitspraak gaat het om het dempen en verbreden van sloten en de aanleg van grondwallen om het zicht op de zonnepanelen te ontnemen. De ligging in het buitengebied, één van de andere voorwaarden, stond (blijkbaar, maar logischerwijs) in beide uitspraken niet ter discussie.

Relevantie tijdelijkheid zonnepark

In de genoemde uitspraak van 14 augustus 2019 leek het tijdelijke karakter van een zonnepark mee te wegen bij de vaststelling dat géén sprake was van een landinrichtingsproject. Het ging in die uitspraak om een zonnepark met een begrensde exploitatietijd van tien jaar, waarover de Afdeling overwoog dat deze *tijdelijke* functiewijziging van 4,3 hectare een onvoldoende substantieel karakter had. Dat zou kunnen betekenen dat de tijdelijkheid, en niet slechts de omvang van het park, mede een rol speelde bij de vaststelling dat het project een onvoldoende substantieel karakter had. De hier geannoteerde uitspraken maken duidelijk dat het tijdelijke karakter geen beslissende rol speelt bij de kwalificatie als landinrichtingsproject. In beide uitspraken gaat het om zonneparken met een tijdelijke exploitatietijd (25 en 30 jaar), maar de Afdeling betreft dat feit niet expliciet bij de afweging of sprake is van een landinrichtingsproject. De tijdelijkheid doet in deze zaken, met andere woorden, niet af aan de kwalificatie als landinrichtingsproject. Dit leidt me tot de conclusie dat de tijdelijkheid van het project wel kan meewegen (2019-uitspraak) maar niet beslissend is (2025-uitspraken) bij de vraag of een ontwikkeling een voldoende substantieel karakter heeft om te kwalificeren als landinrichtingsproject.

Juridische vragen

Vragen die in de praktijk nog kunnen (gaan) spelen, gaan bijvoorbeeld over de verhouding tussen het criterium 'voldoende substantieel karakter' en de vraag of ingrepen in het landschap vereist zijn om van een landinrichtingsproject te kunnen spreken. Kan een zonnepark van substantiële omvang zonder landschappelijke maatregelen bijvoorbeeld ook als landinrichtingsproject kwalificeren? Of kan een kleiner zonnepark

met grootschalige ingrepen in het landschap dat zijn?

Die vragen, hoewel juridisch wellicht interessant, zijn op voorhand nauwelijks te beantwoorden, denk ik. De kwalificatie van een project als landinrichtingsproject zal steeds een afweging per geval vergen, op basis van alle relevante feiten en omstandigheden. Daarbij moeten bevoegde gezagen en rechters in ogenschouw nemen dat de Mer-richtlijn, op grond waarvan de categorie 'landinrichtingsproject' in onze nationale wetgeving is opgenomen, een ruime werkingssfeer en breed doel heeft (zie de 'klassieker' HvJ EU 24 oktober 1996, C-72/95, punten 31 en 39 (*Aanemersbedrijf P.K. Kraaijeveld BV e.a.*)). Begrippen als 'landinrichtingsproject' moeten daarom ruim worden uitgelegd.

Stroomlijning jurisprudentie via doortrekking 'aard en omvang'-criterium?

De contextuele benadering van het begrip doet denken aan de kwalificatie van een project als 'stedelijk ontwikkelingsproject' (cat. J11 van bijlage V bij het Omgevingsbesluit). De Afdeling heeft als vaste lijn dat de vraag of een project een stedelijk ontwikkelingsproject is, afhangt van de 'concrete omstandigheden van het geval, waarbij onder meer aspecten als de aard en omvang van de voorziene wijziging van de stedelijke ontwikkeling een rol spelen' (ABRvS 5 maart 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1372, «JM» 2023/79). Ook bij landinrichtingsprojecten gaat het om de omstandigheden van het geval en zijn de aard (ontwikkeling in het buitengebied eventueel in combinatie met landschappelijke ingrepen) en omvang (substantieel) bepalend, maar noemt de Afdeling de criteria 'aard en omvang' niet expliciet in de definitie. Dit terwijl ook bij toepassing van de categorie 'permanente racebanen voor gemotoriseerde voertuigen' de 'aard en omvang' van de ontwikkeling het centrale criterium is (cat. M6 van bijlage V, zie ABRvS 5 juli 2023, ECLI:NL:RVS:2023:2586, *MenR* 2023/94). Voor meer stroomlijning in de rechtspraak zou de Afdeling de criteria 'aard en omvang' daarom ook expliciet in de definitie van landinrichtingsprojecten kunnen gaan hanteren.

Ontbreken initieel mer-beoordelingsbesluit – reparatie

Op het punt van het repareren van een ontbrekend mer-beoordelingsbesluit schuurt de 13 augustus-uitspraak overigens wel met eerdere jurisprudentie. Hangende de beroepsprocedure had het college alsnog een mer-beoordelingsbesluit genomen en besloten om geen milieueffectrapport te vragen. De appellant had hier tegen geen gronden aangevoerd. Het is opvallend dat de Afdeling vervolgens overweegt dat dit aanleiding geeft om de rechtsgevolgen in stand te laten. In eerdere uitspraken was het ontbreken van gronden tegen het alsnog genomen mer-beoordelingsbesluit juist reden om het gebrek met toepassing van art. 6:22 Awb te passeren. Het in stand laten van de rechtsgevolgen is aan de orde als er beroepsgronden zijn aangevoerd die vervolgens niet slagen. De Afdeling zet dit expliciet uiteen in haar uitspraak van 24 augustus 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:2453, r.o. 6.5).

Zonneparken ook mer-beoordelingsplichtig via andere routes

Het is zaak om, zelfs als geen sprake is van een landinrichtingsproject, nog steeds alert te zijn op andere routes om bij een plan- of project-mer-(beoordelings)plicht uit te komen, ook als die niet letterlijk uit de categorie-omschrijvingen lijken te volgen. Zo is de categorie 'thermische centrales en andere verbrandingsinstallaties voor de productie van elektriciteit, stoom of warm water' (categorie C1 van bijlage V bij het Omgevingsbesluit) mogelijk van toepassing. De Europese Commissie merkt in haar meest recente *guidance document* van 2024 op dat onder het equivalent van deze categorie uit de Mer-richtlijn (Bijlage II, categorie 3, onder a) ook commercieel geëxploiteerde zonneparken vallen: 'while there is no express reference to solar installations, such installations should be considered as falling under this category. This category concerns specifically industrial installations for the production of electricity, steam and hot water carried out for commercial purpose and not individual installations which aim to support for example households and companies.'¹

Hoewel de categorie in de Mer-richtlijn zelf breed is geformuleerd ('industriële installaties voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water') wordt zowel in de categorie-omschrijving als in de nota van toelichting bij het Omgevingsbesluit vermeld dat het moet gaan om thermische centrales en andere verbrandingsinstallaties. Een zonnepark valt daar niet onder, zo overweegt de Afdeling ook in de eerder genoemde uitspraak van 14 augustus 2019 (r.o. 3.4). De Afdeling leidt deze versmalling tot thermische centrales en andere verbrandingsinstallaties met name af uit de toevoeging 'niet onder bijlage I vallende projecten' in Bijlage II, categorie 3, onder a van de Mer-richtlijn. Zij leest daarin een beperking tot typen installaties die al in bijlage I van de Mer-richtlijn staan (de direct project-mer-plichtige projecten): hier gaat het dan om de categorie 'thermische installaties en andere verbrandingsinstallaties' (Bijlage I, onder 2). Daarnaast leidt de Afdeling deze versmalling af uit het feit dat voor andere typen elektriciteitsopwekking wel expliciete categorieën zijn opgenomen, zoals windparken. Vervolgens concludeert de Afdeling dat in een zonnepark geen thermische energie wordt opgewekt of gebruikt.

De redenering van de Afdeling overtuigt mij niet. Een plausibeler redenering is dat de toevoeging 'niet onder bijlage I vallende projecten' verduidelijkt dat het gaat om andere typen projecten. Bij veel andere categorieën in Bijlage II Mer-richtlijn die deze toevoeging ook bevatten, sluiten de gehanteerde begrippen nauw aan bij de begrippen in Bijlage I. Dat impliceert dat de Europese wetgever bij de categorie 'industriële installatie voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water' waarschijnlijk welbewust op een bredere reeks projecten heeft gedoeld dan de projecten die zijn genoemd in Bijlage I. En dat voor windparken een eigen categorie is opgenomen, kan evengoed samenhangen met een wens van de Europese Commissie en Raad om de toepasbaarheid van de Mer-richtlijn op windparken te verduidelijken. Deze categorie is immers in 1997 (via Richtlijn 97/11/EG) aan de oorspronkelijke Mer-richtlijn (85/337/EEG) toegevoegd, terwijl de industriële installaties voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water al in de oorspronkelijke versie waren opgenomen (zie in zoverre ook Frins in *MenR* 2019/127). Een van de aanleidingen voor de richtlijn uit 1997 was dat de Europese Commissie onduidelijkheid signaleerde

1 Zie Europese Commissie 2024, 'Interpretation of definitions of project categories of annex I and II of the EIA Directive', p. 50-51.

over de toepasselijkheid van de richtlijn voor specifieke typen projecten. Daaruit vloeide de wens voort om de reikwijdte van de oorspronkelijke Mer-richtlijn uit 1985 te verduidelijken.²

Een letterlijke én ruime uitleg van de Mer-richtlijn in combinatie met de *guidance* van de Europese Commissie leidt mijns inziens daarom tot de conclusie dat zonneparken eveneens onder categorie C1 van bijlage V bij het Omgevingsbesluit vallen.

Overigens kan een mer-(beoordelings)plicht voor een besluit over een zonnepark ook via nog weer andere routes ontstaan, zoals via de plicht om een plan-mer-beoordeling uit te voeren voor 'overige kaderstellende plannen' (art. 16.36 lid 4 Ow). De Commissie voor de milieueffectrapportage benoemde dergelijke routes (waaronder het landinrichtingsproject) bijvoorbeeld al in haar advies over grootschalige opwekking van zonne- en windenergie in Waalwijk.³

R. Sillevius Smitt

Jurist bij de Commissie voor de milieueffectrapportage

136

De aanleg van een zonnepark van 37 hectare kwalificeert in combinatie met landschappelijke maatregelen als een landinrichtingsproject

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

24 september 2025, 202302237/1/R2,
ECLI:NL:RVS:2025:4559

(mr. Ten Veen, mr. Minderhoud,
mr. Van den Biggelaar)

Noot R. Sillevius Smitt, onder «JM» 2025/135.

Landinrichtingsproject. Mer-plicht. Mer-beoordeling. Zonnepark.

[Besluit mer art. 2, bijlage, categorie D 9;
Omgevingsbesluit, bijlage V, categorie J12]

Op 27 juli 2022 heeft het college van burgemeester en wethouders van Oosterhout aan Eneco Solar B.V. een omgevingsvergunning verleend voor het plaatsen van grondgebonden zonnepanelen, het plaatsen van een hekwerk, het aanleggen van een weg en voor het afwijken van het bestemmingsplan ten behoeve van de realisatie en het gebruik gedurende 25 jaar van een zonnepark van 37 ha nabij de Statendamweg en de Hillenweg in Oosterhout. Op 27 februari 2023 heeft de rechtbank het door MVO daartegen ingestelde beroep gegrond verklaard. Tegen deze uitspraak hebben het college en Eneco Solar B.V. hoger beroep ingesteld.

MVO betoogt dat voor het project een (vormvrije) mer-beoordeling vereist was omdat het zonnepark van 37 ha kwalificeert als landinrichtingsproject (onderdeel D9 van de bijlage bij het Besluit mer). Voor het antwoord op de vraag of sprake is van een landinrichtingsproject hangt het ervan af of de ontwikkeling in het buitengebied een voldoende substantieel karakter heeft. In zijn algemeenheid is hierover geen uitspraak te doen. Dit hangt af van de feiten en omstandigheden van het geval.

Het zonnepark heeft een totale oppervlakte van 37 hectare. Rond het park wordt een hekwerk geplaatst en binnen het park wordt een weg aange-

2 Zie het Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de toepassing en de doeltreffendheid van de m.e.r.-richtlijn (Richtlijn 85/337/EEG als gewijzigd bij Richtlijn 97/11/EG) via EUR-Lex - 52003DC0334 - NL.

3 Zie het tussentijdse advies van 2 februari 2023 www.commissierner.nl (projectnummer 3591).